

YÖNETMELİK

Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan:

NÜKLEER MADDE SAYIM VE KONTROL YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde barışçıl nükleer faaliyetlerde kullanılan nükleer maddeler ile nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemelerin envanterinin tespiti ve takibi ile nükleer silah veya diğer nükleer patlayıcı aygıtlara dönüştürülmesini veya yetkisiz olarak kullanılmasını önlemek ve bu yöndeki girişimlerin zamanında saptanmasını sağlamak üzere uyulacak usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik hükümleri, tesisler, tesis dışı yerler, nükleer maddeler, nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler ile nükleer yakıt çevrimine yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri, nükleer yakıt çevrimine yönelik planları, kaynak madde çıkarma ve işleme faaliyetleri yapan, nükleer madde bulunduran, kullanan, depolayan, işleyen, üreten, devreden, ithal veya ihraç eden, nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler ile ilgili faaliyet yürüten gerçek veya tüzel kişileri kapsar. Türkiye’den transit geçirilen yabancı ülkelere ait nükleer maddeler ve nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler kapsam dışındadır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik,

a) 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine ve 8 inci maddesinin (a) bendine,

b) 28/11/1979 tarihli ve 16823 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına,

c) 20/10/1981 tarihli ve 8/3527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasında Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Anlaşmaya,

ç) 12/7/2001 tarihli ve 2001/2643 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetiminin Uygulanmasına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasındaki Anlaşmaya Ek Protokole

dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında,

a) Cevher: Doğrudan doğruya veya bazı işlemler sonucu saflaştırılarak kaynak madde elde edilebilecek bir veya birkaç mineralden oluşmuş kayacı,

b) Defter envanteri: Madde denkleştirme alanındaki iki fiziksel envanter alımı arasında yapılan tüm envanter değişikliklerinin cebirsel toplamını,

c) Ek Erişim: Herhangi bir yere, beyan edilmemiş nükleer madde ya da faaliyet olup olmadığının doğrulanması amacıyla UAEA denetçilerinin erişimini,

ç) Ek Protokol: 2001/2643 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetiminin Uygulanmasına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasındaki Anlaşmaya Ek Protokolü,

d) Etkin kilogram: Nükleer maddelerin sayım ve kontrol sisteminde kullanılan ve

1) Plutonyum için kilogram cinsinden ağırlık;

2) Uranyum-235 veya uranyum-233 bakımından %1 veya daha fazla zenginleştirilmiş uranyum için kilogram cinsinden ağırlığının zenginliğinin karesi ile çarpımından elde edilecek değer;

3) Uranyum-235 veya uranyum-233 bakımından %0,5'ten daha fazla %1'den daha az zenginleştirilmiş uranyum için kilogram cinsinden ağırlığının 0,0001 ile çarpımından elde edilecek değer;

4) Toryum veya %0,5 ya da daha düşük zenginlikli tüketilmiş uranyum için kilogram cinsinden ağırlığının 0,00005 ile çarpımından elde edilecek değer,

olarak belirlenen özel birimi,

e) Fiziksel envanter: Bir madde denkleştirme alanı içerisindeki tüm nükleer maddelerin tanımlı bir prosedüre göre ölçülen veya hesaplanan yığın miktarlarının toplamını,

f) Gönderici alıcı farkı: Her bir yığın için gönderici madde denkleştirme alanında beyan edilen ile alıcı madde denkleştirme alanında ölçülen nükleer madde miktarları arasındaki farkı,

g) Güvence Denetimi Anlaşması (GDA): 8/3527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasında Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına ilişkin olarak Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Anlaşmayı,

ğ) Kaynak madde: Doğada var olan izotopların karışımını içeren uranyum, uranyum-235 izotopu içeriği doğal düzeyin altına düşmüş tüketilmiş uranyum, toryum, bunlardan herhangi birinin metal, alaşım, kimyasal bileşik veya konsantrasyon edilmiş şekli ve Kurumun belirleyeceği oranda yukarıdakilerden birini veya daha fazlasını içeren diğer maddeleri,

h) Kaynak verisi: Nükleer maddeyi tanımlayan ve yığın verileri sağlayan, ölçümler veya kalibrasyon sırasında kayda alınan veya ampirik ilişkiler türetmekte kullanılan verileri,

ı) Kilit Ölçüm Noktası (KÖN): Nükleer madde akışı veya envanterinin belirlenebilmesi için nükleer maddenin ölçülebilecek şekilde bulunduğu yeri,

i) Kurum: Türkiye Atom Enerjisi Kurumunu,

j) Madde Denkleştirme Alanı (MDA): İçine veya dışına transfer edilen nükleer madde miktarının belirlenebildiği ve içindeki nükleer maddenin fiziksel envanterinin alınabildiği Kurumun onayladığı alanı,

k) Nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler: Ek Protokol Ek-II'de ve 13/9/2007 tarihli ve 26642 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Nükleer ve Nükleer Çift Kullanımlı Eşyaların İhracatında İzne Esas Olacak Belgenin Verilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamına giren eşya kalemlerinden Nükleer Transfer Uyarı Listesi'nde yer alan eşya kalemlerini,

l) Nükleer emniyet: Nükleer madde ve nükleer tesisleri hedef alan hırsızlık, sabotaj, yetkisiz erişim ve diğer kötü niyetli girişimleri engellemek, tespit etmek ve gerektiğinde karşılık vermek üzere gerekli fiziksel koruma önlemlerinin alınmasını ve etkinliğinin sürdürülmesini,

m) Nükleer güvence: Güvence Denetimi Anlaşması ve Ek Protokol ile Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu diğer ilgili ikili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalar ile üyeliklerinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik yükümlülüklerin yerine getirildiğinin teyit edilmesini,

n) Nükleer madde: Kaynak maddeler ve özel bölünebilir maddeleri,

o) Nükleer madde sayım ve kontrol personeli: Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından nükleer maddelerin sayım ve kontrolünden sorumlu olmak üzere görevlendirilen ve Kuruma bildirilen kişiyi,

ö) Nükleer yakıt çevrimi: Nükleer maddenin dönüştürülmesi, zenginleştirilmesi, nükleer yakıt imalatı, reaktörler, nükleer fisyon açısından kritik olabilen tesisler, nükleer yakıtların yeniden işlenmesi, plutonyum, yüksek zenginliğe sahip uranyum ya da uranyum-233 içeren atıkların işlenmesi ile ilgili faaliyetleri,

p) Özel bölünebilir madde: Plutonyum-239, uranyum-233, uranyum-235 veya uranyum-233 izotopları bakımından zenginleştirilmiş uranyum veya bunlardan birini veya birden fazlasını içeren herhangi bir madde ile Kurumun belirleyeceği diğer bölünebilir maddeleri,

r) Saha: Sınırları Kurum tarafından belirlenen, kapatılmış olanlar da dahil bütün tesis veya tesis dışı yerler ve bunların hizmet binaları ile nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler ile ilgili olan tüm binaları içeren yeri,

s) Sayılamayan nükleer madde miktarı: Fiziksel envanter ve defter envanteri arasındaki farkı,

ş) Tasarım Bilgisi Sualnamesi (TBS): Tesis veya tesis dışı yerlerin tasarım bilgilerinin ayrıntılı olarak yer alacağı UAEA formatına uygun dokümanı,

t) Tesis: Nükleer reaktörler, nükleer fisyon açısından kritik olabilen tesisler, nükleer yakıt çevrimi kapsamında dönüştürme, zenginleştirme, imalat, yeniden işleme ve ilgili depolama tesisleri ile bir etkin kilogramdan daha fazla nükleer madde bulunduran yerleri,

u) Tesis dışı yer: Bir etkin kilogram veya daha az miktarda nükleer maddenin bulundurulduğu, kullanıldığı, depolandığı, üretildiği veya işlendiği ancak tesis olmayan yerleri,

ü) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu: Tesisler için yetkilendirilen kişiyi, tesis dışı yerler için ise işleten kişiyi,

v) UAEA: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansını,

y) Yetki: Bir faaliyeti yerine getirmek üzere Kurum tarafından verilen lisans, izin veya onayı,

z) Yetkilendirilen kişi: Nükleer güvence, nükleer emniyet veya nükleer güvenlik ile ilgili olarak Kurumdan yetki alınmasını gerektiren herhangi bir faaliyeti yerine getirmek üzere Kurum tarafından yetkilendirilmiş gerçek veya tüzel kişiyi,

aa) Yetkilendirme: Nükleer güvence, nükleer emniyet veya nükleer güvenlik ile ilgili faaliyetlerini Kurumun düzenlemelerine uygun şekilde yürütmesi için gerçek veya tüzel kişilere belirli prosedürler uyarınca Kurum tarafından yetki verilmesi işlemini,

bb) Yığın: Bir KÖN’de sayım amacıyla oluşturulan ve fiziksel form, kimyasal bileşim, ısınlanma durumu ile muhafaza kapları bakımından tek bir küme olarak tanımlanabilen nükleer madde grubunu,

cc) Yığın verisi: Yığını oluşturan her bir elementin toplam ağırlığı ve elementin plutonyum ya da uranyum olması durumunda izotop bileşimini,

çç) Yüksek zenginlikli uranyum: Uranyum-235 izotopunca %20 veya daha fazla zenginleştirilmiş uranyumu,

dd) Zenginleştirilmiş uranyum: Uranyum-235 izotopu miktarı doğadaki miktardan daha fazla olan uranyumu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bildirimler

Tesis veya tesis dışı yerlerin bulunduğu sahalara

MADDE 5 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, sahada bulunan binaların kullanım amacına ilişkin bilgiyi ve saha haritasını Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Yakıt çevrimi ile ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetleri

MADDE 6 – (1) Nükleer yakıt çevrimine yönelik araştırma ve geliştirme faaliyeti yapan kişi ya da kuruluşlar, bu faaliyetlerde nükleer madde kullanılsa dahi, faaliyetlere ilişkin bilgiyi Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler ile ilgili faaliyetler

MADDE 7 – (1) Nükleer amaç için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeler ile ilgili faaliyet yürüten gerçek veya tüzel kişiler bu faaliyetlere ilişkin bilgiyi Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Uranyum ve toryum maden çıkarma ve işleme faaliyetleri

MADDE 8 – (1) Uranyum ve toryum maden çıkarma veya işleme faaliyeti yapan gerçek veya tüzel kişiler bu faaliyetlere ilişkin yer, işletme durumu, yıllık üretim kapasitesi, üretim miktarı, cevherlerin uranyum ve toryum içerikleri, varsa sevkiyat tarihleri ve alıcıya ilişkin bilgiyi Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Kaynak maddeler

MADDE 9 – (1) Nükleer yakıt üretimi veya zenginleştirme yapmak için gerekli olan saflık ve bileşime sahip olmayan ancak miktarı bir ton veya üzeri olan uranyum ve toryum kaynak maddelerini bulunduran, ithal veya ihraç eden gerçek veya tüzel kişiler bu maddelere ilişkin yer, miktar, kimyasal bileşim ile var olan ya da öngörülen kullanım bilgisini Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Muafiyet kapsamına alınmış nükleer maddeler

MADDE 10 – (1) 24 üncü maddeye göre muafiyet kapsamına alınmış nükleer maddeleri bulunduran gerçek veya tüzel kişiler bu maddeler ile ilgili bilgiyi Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Atık depolama ve işleme

MADDE 11 – (1) İçinde plutonyum, yüksek zenginlikli uranyum ya da uranyum-233 bulunan atıkları işleyen ya da depolayan gerçek veya tüzel kişiler atıklarda bulunan nükleer madde miktarı ve bileşimi ile depolama ve işlemeye yönelik faaliyet bilgisini Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Nükleer madde ithalatı veya ihracatı

MADDE 12 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, nükleer maddenin ithal veya ihraç edilmesi söz konusu olduğunda, madde alınmadan veya gönderilmeden en az otuz gün önce aşağıdaki bilgileri içerecek şekilde Kuruma bildirimde bulunmakla yükümlüdür;

- a) Nükleer maddenin miktarı,
- b) Fiziksel formu, kimyasal bileşimi, zenginliği veya izotopik bileşimi,
- c) Kullanım amacı,
- ç) Taşıma paketi sayısı,
- d) Taşıma kaplarının tanımları ve fotoğrafları,
- e) Gönderici ve alıcı ülkenin adı,
- f) Taşıma şekli, taşıyıcı firma bilgisi,
- g) Gönderme tarihi ile yaklaşık varış tarihi,
- ğ) Nükleer maddenin Türkiye gümrük bölgesine giriş yapacağı sınır kapısı,
- h) Fiziksel korunma gereklerinin yerine getirilme şekli,
- ı) Nükleer maddenin gönderme için paketleneyeceği veya gelen nükleer madde paketinin açılacağı, tanımlanacağı ve miktar ve bileşiminin doğrulanacağı yer ve tarihler,
- i) Nükleer maddenin ithalatı veya ihracatında ülkeye göre farklılık arz edebilecek nitelikte olup Kurum tarafından istenebilecek ek bilgi ve belgeler.

İleriye dönük planlanan faaliyetler

MADDE 13 – (1) Kuruluşlar gelecek on yıl için öngördükleri nükleer yakıt çevrimi ile ilgili planlanan faaliyetlerini Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Her takvim yılını kapsayan bildirim takip eden yılın ocak ayı içerisinde yapılır.

Diğer bildirimler

MADDE 14 – (1) Kurum, ulusal nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin etkinliğini artırmak için, gerekli gördüğünde, gerçek veya tüzel kişilerden bildirim talep edebilir. Bu bildirimler her talep için Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sayım ve Kontrolün Başlaması ve Yükümlülükler

Sayım ve kontrolün başlaması

MADDE 15 – (1) Yakıt imali veya zenginleştirmeye uygun bileşim ve saflıkta nükleer maddelerin ülkemizde üretilmesi veya ithalinin gerçekleşmesi durumunda söz konusu maddeler için nükleer madde sayım ve kontrolü başlatılır.

Nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin kurulması

MADDE 16 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmek üzere bir nükleer madde sayım ve kontrol sistemi kurmakla yükümlüdür.

Tesisler için tasarım bilgisi sualnamesi

MADDE 17 – (1) Yetkilendirilen kişi tesise ait nükleer madde sayım ve kontrol sistemini de içeren TBS'yi hazırlayarak Kurumun onayına sunmakla yükümlüdür.

(2) Yeni kurulacak tesisler için TBS, tesis inşaatı başlamadan en az ikiyüzon gün önce, öngörülen tasarıma göre hazırlanır ve Kurum onayına sunulur. TBS, nükleer maddenin tesise ilk girişinden en az ikiyüzon gün önce tesisin inşa edildiği plana göre güncellenir.

(3) TBS bilgilerinde değişiklik olması durumunda TBS güncellenerek değişikliği takip eden otuz gün içerisinde Kuruma sunulur.

Tesis dışı yerler için tasarım bilgisi sualnamesi

MADDE 18 – (1) Tesis dışı yerleri işleten kişi ya da kuruluşlar tesis dışı yere ait nükleer madde sayım ve kontrol sistemini de içeren TBS'yi hazırlayarak Kurumun onayına sunmakla yükümlüdür.

(2) Yeni kurulacak tesis dışı yerler için TBS, nükleer maddenin tesis dışı yere ilk girişinden en az onbeş gün önce hazırlanır ve Kurum onayına sunulur.

(3) TBS bilgilerinde değişiklik olması durumunda TBS güncellenerek değişikliği takip eden otuz gün içerisinde Kuruma sunulur.

Tesis veya tesis dışı yer sorumlusunun yükümlülükleri

MADDE 19 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu nükleer maddelerin sayım ve kontrolü ile ilgili faaliyetleri yürütmekle ve Kuruma yapılacak bildirimleri yerine getirmekle yükümlüdür.

(2) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusunun yükümlülükleri:

a) 20 nci maddede sayılan vasıflara sahip nükleer madde sayım ve kontrol personeli tayin etmek,

b) Nükleer madde akışını ve stoklarını belirlemek amacıyla MDA kurmak ve KÖN'ler tanımlamak,

- c) İşletme ve sayım kayıtları tutmak ve rapor hazırlama prosedürlerini belirlemek,
- ç) Hazırlanan prosedürlere göre fiziksel envanter alınmasını sağlamak,
- d) Nükleer maddenin fiziksel olarak korunduğunun ve yerinde durduğunun tespiti için insan veya cihazlar tarafından gözetleme tedbirleri ile nükleer maddenin bulunduğu kap veya odalara uygulanan, bozulmadan veya kırılmadan nükleer maddeye erişimin mümkün olamayacağı mühürleme tedbirlerini almak,
- e) Nükleer madde sayım ve kontrol sistemine yönelik örnek alma usullerini belirlemek,
- f) Nükleer madde sayım ve kontrol personeli tarafından hazırlanan bildirim, kayıt ve raporların zamanında ve eksiksiz olarak hazırlandığını kontrol etmek,
- g) Nükleer madde sayım sistemine ait kayıtları tesis veya tesis dışı yerlerin fiili ve hukuki faaliyetleri sona erinceye kadar saklamaktır.

Nükleer madde sayım ve kontrol personelinin nitelikleri

MADDE 20 – (1) Nükleer madde sayım ve kontrol personeli aşağıdaki koşulları sağlamak zorundadır;

- a) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusunun belirleyeceği sıklık ve yöntemlerle belgelenmiş, zihinsel uyanıklık, duygusal denge, sesli, yazılı ve görsel uyarıları algılayacak ve kendini ifade edebilecek iletişim becerileri ile hareket yeteneği kapsamında yeterli kapasiteye sahip olmak,
- b) Temel bilimler veya mühendislik dalından mezun olmak,
- c) Kurum veya UAEA tarafından verilecek nükleer madde sayım kontrol eğitimi sertifikasına sahip olmak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Nükleer Madde Devir İzni

Nükleer madde devir izni

MADDE 21 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu başka bir tesis veya tesis dışı yere nükleer madde devri yapmak için Kurumdan izin almakla yükümlüdür.

(2) Nükleer maddeyi devredecek olan tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, nükleer madde devir izni için aşağıda yer alan bilgi ve belgeler ile Kuruma yazılı olarak başvurmakla yükümlüdür;

- a) Nükleer maddenin miktarı,
- b) Fiziksel formu, kimyasal bileşimi, zenginliği veya izotopik bileşimi,
- c) Kullanım amacı,
- ç) Devralacak tesis veya tesis dışı yerin adı ve gönderme tarihi ile devralıcının devri kabul ettiğine ilişkin taahhütname,
- d) Taşıma şekli, taşıyıcı firma bilgisi,
- e) Taşıma paketi sayısı,
- f) Fiziksel korunma gereklerinin yerine getirilme şekli,

g) Nükleer madde devir izni için, tesis veya tesis dışı yer sorumlusundan duruma göre farklılık arz eden Kurum tarafından istenebilecek ek bilgi ve belgeler.

(3) Nükleer madde devir izni için başvuran tesis veya tesis dışı yer sorumlusuna başvurunun uygun görülmesi halinde nükleer madde devir izni verilir.

(4) Verilen iznin geçerlilik süresi bir aydır. Verilen süre içerisinde nükleer madde devrinin gerçekleşmediği durumlarda verilen iznin geçerliliği sona erer. İzin süresi sona eren nükleer madde devri için işlem yapılmak istenirse, tekrar başvuruda bulunulması gerekir.

(5) Nükleer madde devreden tesis veya tesis dışı yer sorumlusu devredeceği madde ile ilgili bilgileri ve devir takvimini nükleer maddeyi devralacak tesis veya tesis dışı yer sorumlusuna devrin gerçekleşeceği tarihten en az bir hafta önce iletmekle yükümlüdür.

(6) Nükleer maddeyi devralan ve devreden tesis veya tesis dışı yer sorumluları 27 nci maddede yer alan hususu yerine getirmekle yükümlüdür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kayıtlar, Muafiyet ve Sonlandırma

İşletme kayıtları

MADDE 22 – (1) İşletme kayıtları her bir MDA için aşağıdaki verileri içerir:

- a) Nükleer maddenin bileşim ve miktarındaki değişikliklerin belirlenmesinde kullanılan işletme verileri,
- b) Ölçüm cihazlarının kalibrasyonu ve örnek alma ve analizlere ilişkin kayıtlar, ölçüm sonuçlarının belirsizlikleri,
- c) Fiziksel envanter alımına hazırlık aşamasında ve envanterin alınması sırasında yapılan faaliyetleri,
- ç) Herhangi bir şekilde envanterde meydana gelebilecek olan kayıp ve kazançların nedenleri ile miktarından emin olmak için uygulanacak olan prosedürleri.

Sayım kayıtları

MADDE 23 – (1) Sayım kayıtları her bir MDA için aşağıdaki verileri içerir:

- a) Defter envanterini belirlemek için artma ve azalmaları gösteren envanter değişiklikleri,
 - b) Envanterde bulunan yığınların yerleri,
 - c) Fiziksel envanteri belirlemek için kullanılan ölçüm sonuçları,
 - ç) Tespit edilen hataların gerekçeleri ile birlikte düzeltilmesine ilişkin kayıtları,
 - d) Gönderici alıcı farkları ile sayılamayan nükleer madde miktarına ilişkin açıklamalar.
- (2) Sayım kayıtları her bir yığın için madde tanımını, yığın verilerini ve kaynak verilerini içerir. Kayıtlar uranyum, toryum ve plutonyum için ayrı ayrı tutulur. Her bir envanter değişikliğinde bu değişikliğin tarihi ile madde transferi söz konusu ise gönderici MDA ile alıcı MDA bilgileri kayıtlarda belirtilir.

(3) Tüm kayıtlar hem elektronik hem de yazılı olarak tutulur.

Muafiyet

MADDE 24 – (1) Aşağıdaki miktar ve özelliklere sahip olan nükleer maddeler için muafiyet istenmesi durumunda, tesis veya tesis dışı yer sorumlusu Kuruma başvurur; talebin Kurum tarafından uygun bulunması sonrası ilgili maddeler 10 uncu madde dışındaki hükümlerden muaf tutulur:

- a) Cihazlarda sensör bileşen olarak kullanılan gram mertebesinde ya da daha az miktarlardaki nükleer maddeler,
- b) Plutonyum-238 içeriği kütlece % 80'i aşan plutonyum,
- c) Nükleer olmayan amaçlar için kullanılacak olan nükleer maddeler.

(2) Muafiyet kapsamındaki maddeler belirtilen amaç dışında kullanılamaz, üzerinde işlem yapılamaz ve sayım kontrole tabi nükleer maddeler ile bir arada depolanamazlar.

(3) Muafiyet koşullarının sağlanmadığına yönelik tespitte bulunulması veya işleticinin talebi üzerine Kurum muafiyeti kaldırabilir.

Nükleer madde sayım ve kontrolünün sona ermesi

MADDE 25 – (1) Yurtdışına ihracı gerçekleştirilen nükleer maddelerin sayım ve kontrolü sonlandırılır.

(2) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusunun sayım ve kontrole tabi olan nükleer maddelerin herhangi bir nükleer faaliyette kullanılamayacak şekilde seyreltildiğine veya tekrar nükleer madde kazanılamayacak bir atık haline geldiğine dair Kuruma başvurması ve Kurum tarafından uygun görülmesi durumunda bu maddeler için sayım ve kontrol sonlandırılır.

ALTINCI BÖLÜM

Raporlar

Sayım raporları

MADDE 26 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu nükleer madde sayım ve kontrolüne ilişkin sayım raporlarını bu Yönetmelik hükümlerine göre Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Sayım raporları, envanter değişikliği raporu, fiziksel envanter listesi ile madde denkleştirme raporlarından oluşur.

(3) Kurum tarafından istenen sayım raporlarına ilişkin ek bilgiler Kurumun belirlediği süre içerisinde Kuruma sunulur.

(4) Sayım raporları GDA Tamamlayıcı Düzenlemelerin 10 uncu bölümüne göre hazırlanır.

(5) Sayım raporlarında kodlamalar dışında belirtilmesi gereken ek hususlar için açıklayıcı notlar raporlarla birlikte Kuruma sunulur.

Envanter değişikliği raporu

MADDE 27 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu envanterde değişiklik olması durumunda beş iş günü içerisinde envanter değişikliği raporunu Kuruma sunmakla yükümlüdür.

Fiziksel envanter listesi

MADDE 28 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu her takvim yılında en az bir defa fiziksel envanter listesi hazırlamakla ve beş iş günü içinde Kuruma sunmakla yükümlüdür.

Madde denkleştirme raporu

MADDE 29 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu her fiziksel envanter alımında madde denkleştirme raporu hazırlamak ve fiziksel envanter listesi ile birlikte Kuruma sunmakla yükümlüdür.

(2) Madde denkleştirme raporu;

- a) Bir önceki fiziksel envanteri,
- b) Önce artışlar sonra azalışlar olmak üzere envanter değişikliklerini,
- c) Defter envanterini,
- ç) Gönderici alıcı farklarını,
- d) Son defter envanterini,
- e) Son fiziksel envanteri,
- f) Sayılamayan nükleer madde miktarını

içerir.

Özel raporlar

MADDE 30 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu;

a) Normal işlemler dışında nükleer madde kaybı veya kayıp olan nükleer maddenin bulunması gibi bir olay olduğunda, durumu en geç yirmi dört saat içerisinde Kuruma bildirmekle ve olayla ilgili alınan ve alınması düşünülen tedbirleri içeren ayrıntılı bir raporu en geç üç iş günü içinde Kuruma sunmakla,

b) UAEA veya Kuruma ait özel mühürlerin veya gözetim cihazlarının herhangi bir nedenle zarara uğraması halinde durumu en geç yirmi dört saat içerisinde Kuruma bildirmekle,

c) Olağandışı bir durum sırasında nükleer maddenin daha iyi korunabileceği başka bir yere taşınması halinde, durumu en geç yirmi dört saat içerisinde Kuruma bildirmekle,

ç) Nükleer maddenin uluslararası transferinde nükleer maddenin kaybolduğu düşüncesine yol açacak önemli bir gecikme meydana gelmesi halinde durumu derhal Kuruma bildirmekle

yükümlüdür.

(2) Kurum, ulusal nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin etkinliğini artırmak için tesis veya tesis dışı yer sorumlusundan ek bilgi içeren özel raporlar talep edebilir. Bu raporlar her talep için özel olarak Kurum tarafından belirlenen süre içerisinde Kuruma sunulur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Denetim ve Yaptırımlar

Ulusal denetimler

MADDE 31 – (1) Tesis veya tesis dışı yerler, bu Yönetmelik kapsamında bildirim yapan yerler ile alınan ihbara ilişkin yerler Kurum denetimine tabidir.

(2) Tesis veya tesis dışı yer denetimlerinde aşağıdaki hususlar kontrol edilir;

a) Nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak kurulduğu,

b) Bu Yönetmelikte belirtilen kayıtların tutulduğu,

c) Nükleer madde miktarları ve yerlerinin tutulan kayıtlarla ve Kuruma bildirilen raporlarla uyumlu olduğu,

ç) Sayılamayan nükleer maddenin miktarı ve sayılamama nedenleri,

d) Nükleer maddenin ithalatının veya ihracatının gerçekleşmesi durumunda maddenin miktar ve bileşiminin doğru bildirildiği,

e) Nükleer madde devri durumunda gönderici alıcı farkları ile varsa olağandışı olayların saptandığı ve durumun Kuruma rapor edildiği,

f) İç denetimlerin uygun şekilde yapılıp sonuçlarının Kuruma rapor edildiği,

g) Kurum denetçileri tarafından gerekli görülen diğer hususlar.

(3) Bu Yönetmelik kapsamında Kuruma sunulan bildirimler ile ilgili olarak gerek görülmesi durumunda denetim yapılır.

(4) Bildirimi yapılmamış nükleer madde ihbarı veya bilgisi alındığında Kurum denetim yapabilir.

(5) Denetimler gerekli tüm kayıtlar ve dokümantasyonun gözden geçirilmesini, değerlendirilmesini, gözetim, izleme, ölçüm, fiili inceleme ve analiz yapılmasını veya yaptırılmasını ve tesis yönetimi ve personelle görüşülmesini kapsar.

(6) Kurum yapacağı denetimleri denetlenenlere önceden bildirmekle yükümlü değildir. Denetimler resmi tatil günleri de dahil olmak üzere haberli veya habersiz olarak herhangi bir zamanda yapılabilir. Kurum, ilgili doküman ve personelin denetim sırasında hazır bulundurulmasını ve denetimin planlandığı şekilde uygulanabilmesini sağlamak için önceden bildirim yapabilir.

(7) Kurum, denetimler sonucunda nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin yürütülmesinde uygunsuzluklar tespit ederse, otuz iş günü içerisinde düzeltici faaliyetler talep eder. Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından gerekli düzeltici faaliyetlerin yerine getirilmemesi durumunda Kurum bu Yönetmelik hükümlerine dayanarak yaptırım uygular.

(8) Kurum her takvim yılında en az bir kez olmak üzere tesislere denetim yapar. Ardışık iki denetimin arası 14 ayı geçmez.

(9) Kurum tarafından gerekli görülen diğer hallerde de denetim yapılır.

Kurum denetçilerinin yetkileri

MADDE 32 – (1) Faaliyetleri yerinde denetlemek; çalışanlarla görüşme yapmak; soruşturma yapmak; idari ve teknik önlemler alınmasını talep etmek; belge ve kayıtları istemek, incelemek veya inceletmek; örnek almak, aldırarak, usulüne uygun olarak bertaraf etmek veya ettirmek; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, muayene ve test yapmak veya yaptırmak; görsel veya yazılı kayıt tutmak ve yerel mülki amirden yardım istemek yetkisine sahiptir.

(2) Denetçiler olağanüstü bir durum tespit ettiklerinde tesis veya tesis dışı yer sorumlusundan acil önlem talep etme yetkisine sahiptir.

Denetlenenlerin yükümlülükleri

MADDE 33 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu Kurum denetçilerinin görevlerini serbestçe, zamanında ve uygun şekilde yerine getirebilmeleri için gereken tüm kolaylıkları sağlamakla, kayıt ve belgeleri sunmakla, idari tedbirleri almakla ve Kurum denetçilerinin idari ve teknik taleplerini yerine getirmekle yükümlüdür.

(2) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından Kurum denetçilerine dozimetre sağlanır, denetim sırasında maruz kaldıkları radyasyon dozu kayıt altında alınır ve en geç bir ay içerisinde Kuruma yazılı olarak bildirilir.

İç denetim

MADDE 34 – (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, uygulanan nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin etkinliğini ve personelin görevlerini uygun şekilde yerine getirip getirmediğini kontrol etmek amacıyla altı ayda bir iç denetim gerçekleştirmek ve denetim raporlarını kayıt altına almakla yükümlüdür.

(2) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, iç denetim sırasında nükleer madde sayım ve kontrol sisteminde ve yürütülmesinde uygunsuzluk veya yetersizlik tespit edilirse mümkün olan en kısa zamanda düzeltici önlemler almakla; iç denetim raporları ve varsa belirlenen uygunsuzluklara veya eksikliklere karşı yapılan düzeltici faaliyetler ile alınan önlemlere ilişkin hazırlanan raporları iç denetimi takip eden otuz iş günü içerisinde Kuruma sunmakla yükümlüdür.

Yaptırımlar

MADDE 35 – (1) Kurum denetçileri tarafından yapılan denetimlerde nükleer madde sayım ve kontrol sistemi ve yürütülmesinde uygunsuzluk veya yetersizlik tespit edilmesi durumunda Kurumun talep ettiği düzeltici faaliyetler belirlenen süre içerisinde gerçekleştirilmez ise Kurum yetkilendirilen kişinin yetki belgesini geçici ya da sürekli olarak iptal edebilir ve nükleer maddenin uygun şekilde muhafaza edilmesine yönelik önlemler alabilir veya aldırabilir, gerekli gördüğünde yasal işlem başlatabilir.

(2) Kuruma bildirim yapmadan nükleer madde üreten, ithal veya ihraç eden, ülke içinde bir yerden diğer bir yere taşıyan, devreden, bulunduran, satan, satın alan veya işleyen kişiler hakkında yasal işlem başlatılır.

Yaptırımın derecesi

MADDE 36 – (1) Kurum, bu Yönetmelik hükümlerinin ihlali çerçevesinde karar vereceği yaptırımlarda ihlalin önemini, aciliyetini ve ciddiyetini dikkate alır.

UAEA denetimleri

MADDE 37 – (1) UAEA GDA ve Ek Protokol uyarınca Türkiye’de bulunan tesis ya da tesis dışı yerlere planlı veya özel denetimler yapar. Denetim, görev ve yetkileri GDA ve Ek Protokolde yer alan esaslara uygun olarak belirlenen denetçiler tarafından yapılır. Denetimlerde UAEA denetçilerine Kurum denetçileri eşlik eder.

(2) Kurum, UAEA denetimleri ile ilgili bilgi aldıktan sonra denetim tarihini, denetlenecek yerleri ve denetçilerin isimlerini tesis ya da tesis dışı yere bildirir.

(3) UAEA, Ek Protokol hükümleri uyarınca tesis ya da tesis dışı yer kapsamı dışında bulunan yerlere de Ek Erişim uygulayabilir. Ek Erişimlerde Kurum denetçileri UAEA denetçilerine eşlik eder.

(4) UAEA denetçilerinin denetim yerinden örnek alması durumunda Kurum denetçileri de aynı yerlerden örnek alır ve analiz edilmesini sağlar; gerek görülmesi durumunda sorgulama yapar.

(5) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından UAEA denetçilerine dozimetre sağlanır ve denetim sırasında maruz kaldıkları radyasyon dozu kayıt altında alınır ve en geç bir ay içerisinde Kuruma yazılı olarak bildirilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Özel Hükümler

Bilgi ve verilerin aktarılması

MADDE 38 – (1) Kurum bu Yönetmeliğe dayanarak elde ettiği bütün bilgi ve verileri GDA ve Ek Protokol uyarınca UAEA'ya aktarabilir.

Verilerin gizliliği ve saklama süresi

MADDE 39 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre tutulan kayıtlar ve yapılan bildirimler “gizli” gizlilik derecesine sahiptir ve tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, bu kayıtları ve bildirimleri tesis veya tesis dışı yerin fiili ve hukuki faaliyetleri sona erinceye kadar muhafaza emekle yükümlüdür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 40 – (1) 10/9/1997 tarihli ve 23106 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Nükleer Maddelerin Sayım ve Kontrolü Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş dönemi

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmelik kapsamına giren faaliyetlere halen devam etmekte olan tesis veya tesis dışı yerleri işleten gerçek veya tüzel kişiler, bu Yönetmelik yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde bu Yönetmelik hükümlerinde belirtilen bildirim ve raporları Kuruma sunmakla yükümlüdür.

Yürürlük

MADDE 41 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 42 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Kurum Başkanı yürütür.